

Sygn. akt IV Ca 77/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Mariola Watemborska

Sędziowie SO: Jolanta Deniziuk (spr.), Wanda Dumanowska

Protokolant: Barbara Foltyn

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2013 r., w Słupsku

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) S.A. w G.

z udziałem A. K.

o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Łęborku z dnia 17 grudnia 2012 r. sygn. akt I Ns 43/12

postanawia:

1. zmienić pkt 2 zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że stwierdzić, iż wnioskodawca (...) S.A. w G. nabył z dniem 1 stycznia 1998 roku służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu polegającą na korzystaniu z nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) dla których Sąd Rejonowy w Łęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), działkę gruntu nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Łęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) oraz działkę gruntu nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Łęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) w zakresie posadowienia na niej i użytkowania widocznych urządzeń elektroenergetycznych w postaci linii napowietrznych średniego napięcia 15 kv w przebiegu ustalonym zgodnie z załącznikiem nr 2 (k.304 akt) do opinii sporządzonej przez biegłego R. B. w dniu 23 października 2012 roku wraz z prawem dostępu, wejścia a także wjazdu na wyżej wskazane nieruchomości w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją przedmiotowych urządzeń.
2. nakazuje ściągnąć od uczestnika postępowania A. K. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Słupsku kwotę 532 (pięćset trzydzieści dwa) złote tytułem wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Sygn. akt IV Ca 77/13

UZASADNIENIE

(...) S.A. w G. wniosła o stwierdzenie, że jako przedsiębiorca przesyłowy nabył z dniem 1.01.1995r. przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową składającą się z działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi:

- a. (...) dla których Sąd Rejonowy w Łęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...);

b. (...) dla której Sąd Rejonowy w Lęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...);

c. (...), dla której Sąd Rejonowy w Lęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...)

polegającą na prawie korzystania przez wnioskodawcę z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę, modernizację i eksploatację wraz z prawem wejścia na nieruchomość obciążoną w każdej chwili trwania służebności w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także ciężkim następujących urządzeń elektroenergetycznych: fragmentu linii średniego napięcia (SN) numer(...)wraz z podtrzymującymi ją słupami - dla działek (...). W uzasadnieniu wniosku wskazano, że urządzenia elektroenergetyczne zostały zbudowane w latach siedemdziesiątych, przy czym w przypadku linii: (...)wybudowanej w roku 1971 dla działek (...). Jako datę początkową biegu okresu zasiedzenia w przypadku wszystkich urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomościach należących do A. K.przyjęto datę 1.01.1975r.

Uczestnik postępowania A. K. wniósł o oddalenie wniosku.

Rozpoznający sprawę w I instancji Sąd Rejonowy ustalił, że A. K.jest właścicielem nieruchomości położonych w L.i L., dla których Sąd Rejonowy w Lęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste oznaczone numerami (...). Przez nieruchomości te przebiega linia średniego napięcia o napięciu znamionowym 15 KV oznaczona numerem (...)

Na działce nr (...) usytuowany jest transformator linii średniego napięcia (słup podwójny) i słup linii średniego napięcia (podwójny). Na działce numer (...) znajduje się pojedynczy słup linii średniego napięcia. Na działce numer (...) znajduje się pojedynczy słup linii średniego napięcia. Na działce numer (...) znajduje się jeden słup średniego napięcia podwójny i jeden słup średniego napięcia potrójny.

W dniu 19.12.2011r. A. K. wystąpił do Sądu Rejonowego w Lęborku z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz (...) na jego nieruchomościach i przyznanie jemu wynagrodzenia z tego tytułu. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą I Ns 639/11. Z uwagi na to, że (...) złożyła wniosek o zasiedzenie służebności przesyłu postępowanie w sprawie z wniosku A. K. z udziałem (...) o ustanowienie służebności przesyłu zawieszono. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że wiedzę o istnieniu linii przesyłowych na nieruchomościach należących do A. K. i dacie ich zbudowania posiada pracownik wnioskodawcy Z. L.. Ten zaś, przesłuchany w charakterze świadka, podał, że jest pracownikiem wnioskodawcy od roku 1997r. i dopiero od tej daty dysponuje wiedzą o dacie budowy poszczególnych linii na nieruchomościach A. K..

Na podstawie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu energetyki sporządzonej na okoliczność określenia daty wybudowania linii przesyłowych na nieruchomościach A. K.i wydanej po przeprowadzeniu oględzin nieruchomości i zapoznaniu się z dokumentacją techniczną będącą w dyspozycji wnioskodawcy Sąd Rejonowy ustalił, że linia nr (...)przebiegająca przez działki nr (...)istniała już w roku 1977. Stanowisko takie biegły wywiódł z treści dokumentu „inwentarz z natury” (załącznik 2a do jego opinii) dotyczącego stacji transformatorowej P.(...)(...)z dnia 28.03.1977r. Z dokumentu tego w ocenie biegłego wynika, że stację transformatorową podłączono do sieci SN 15 KV linii (...)

Odnośnie daty pochodzenia tej linii na działkach nr (...)biegły nie odnalazł żadnych dokumentów pozwalających określić, w którym roku linia ta została zbudowana. Biegły stwierdził jedynie, że linia nr (...)zwana „kierunek ulica (...)” biegnie przez działki A. K.na słupach żelbetonowych. Jednocześnie biegły ustalił, że linia nr (...)nie przebiega przez działkę nr (...).

Biegły przesłuchany dodatkowo na rozprawie potwierdził jedynie treść sporządzonej wcześniej pisemnej opinii. Ponadto w związku z wnioskiem pełnomocnika wnioskodawcy o wydanie opinii uzupełniającej poprzez ustalenie daty posadowienia urządzeń elektroenergetycznych na nieruchomościach A. K.w oparciu o mapy historyczne znajdujące się w operacie ewidencyjnym prowadzonym przez Starostę Powiatowego w L.biegły wskazał, że udał się do Starostwa Powiatowego w L.celem zapoznania się ze stosowną dokumentacją. Uzyskał jednak informację, że brak jest takiej

dokumentacji. Odesłano go do Urzędu Miasta w L.. Archiwista Urzędu Miasta w L. udzielił biegłemu informacji, że w zasobach archiwalnych UM brak jest dokumentacji, o udostępnienie której biegły prosił. Jednocześnie biegły przyznał, że linia nr (...) była częściowo zdemontowana w związku z budową obwodnicy i skablowania tej linii na poczet położenia powierzchni obwodnicy. Początkowo linia ta była linią napowietrzną, a później położono ją pod ziemią. Biegły potwierdził, że nie ma żadnej dokumentacji potwierdzającej to, że linia nr (...) była na działkach (...) w roku 1977.

Sąd I instancji ustalił również, że z projektu technicznego budowy obwodnicy z 1997r. wynika, że z projektowaną obwodnicą kolidują z uwagi na projektowany nasyp dwie linie napowietrzne oznaczone numerami (...). W związku z tym stwierdzono konieczność wyznaczenia innego przebiegu tej linii. Dotychczasowa linia nr (...) została zdemontowana i przy zachowaniu tej samej numeracji zbudowana w innym miejscu. Z załączonej przez wnioskodawcę dokumentacji projektowej wynika, że zarówno linia nr (...) jak i linia nr (...) zostały całkowicie zdemontowane i zbudowane w innych miejscach.

Z kolei powołany w sprawie biegły sądowy z zakresu geodezji w swojej pisemnej opinii określił, jakie powierzchnie zajmują linie przesyłowe i urządzenia elektroenergetyczne na działkach należących do A. K.. Biegły przedstawił również przebieg linii przesyłowych i usytuowanie urządzeń elektroenergetycznych na działkach należących do A. K..

Mając na uwadze tak ustalony stan faktyczny sprawy Sąd Rejonowy w Łęborku postanowieniem z dnia 17 grudnia 2012r. stwierdził, że przedsiębiorca przesyłowy (...) S.Aw G. nabył z dniem 1 stycznia 1998r. przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową składającą się z fragmentu działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Łęborku Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) określonej w opinii biegłego z zakresu geodezji R. B. jako działka (...)/(...) o powierzchni (...) ha, na której znajduje się transformator zasilający linię średniego napięcia numer (...) zaś w pozostałej części wniosek oddalił. Jednocześnie odstąpił od obciążania A. K. kosztami postępowania w sprawie.

Sąd Rejonowy zważył, że materiał dowodowy zgromadzony w realiach przedmiotowej sprawy w żaden sposób nie daje podstaw do uznania, że wnioskodawca nabył przez zasiedzenie służebność przesyłu w zakresie dotyczącym linii przesyłowej oznaczonej nr (...) na działkach nr (...). Załączona do wniosku dokumentacja techniczna nie daje podstaw do ustalenia, kiedy została zbudowana linia przesyłowa nr (...) na działkach oznaczonych numerami (...). Twierdzenie biegłego, że skoro w 1977 r. na działce (...) usytuowano transformator to musiały być do niego przyłączone linie przesyłowe nie może uzyskać aprobaty sądu zwłaszcza, że biegły w swojej opinii podał, że do transformatora była przyłączona linia nr (...) przebiegająca przez należące do uczestnika postępowania działki nr (...). Z tych względów wniosek w tym zakresie podlegał oddaleniu.

Oddaleniu podlegał również w ocenie Sądu Rejonowego wniosek w zakresie dotyczącym żądania ustalenia zasiedzenia służebności przesyłu linii nr (...) przebiegającej przez działki uczestnika postępowania oznaczone numerami (...). Wprawdzie biegły w swojej opinii przyjął, że skoro w 1977r. na należące do uczestnika postępowania działce nr (...) usytuowano transformator to musiał on być przyłączony do jakiejś linii. Linią tą wg biegłego była linia nr (...). W istocie tak faktycznie było. Zdaniem Sądu I instancji biegły w swojej opinii nie uwzględnił jednak faktu, że zarówno linia nr (...) jak i nr (...) w 1997r. zostały zdemontowane, albowiem ich istnienie o takim przebiegu kolidowało z budową obwodnicy L. i spowodowało konieczność ich demontażu. Fakt demontażu tych linii wynika wprost z dokumentacji technicznej budowy obwodnicy złożonej jako dowód w sprawie przez wnioskodawcę. Na wszystkich dokumentach projektowych znajduje się adnotacja o demontażu linii nr (...) Z tej samej dokumentacji wynika, że część dotychczasowej linii będącej dotychczas linią napowietrzną wykonano jako linię podziemną. Porównanie przebiegu wcześniejszej linii nr (...) z linią po zbudowaniu obwodnicy L. wskazuje na to, że są to zupełnie inne linie, choć łączy je ta sama numeracja. Sąd I instancji zważył również, że linia nr (...) po 1997r. tj. po dacie budowy obwodnicy L., znajduje się w innym miejscu i ma zupełnie inny przebieg niż linia nr (...) sprzed 1997r.

Za zasadny uznał Sąd I instancji jedynie wniosek dotyczący żądania zasiedzenia służebności przesyłu odnośnie działki zajętej pod transformator. Z dokumentacji, do której odwołuje się biegły z zakresu energetyki wynika, że transformator został posadowiony na działce uczestnika w roku 1977. Poprzednik prawny wnioskodawcy wchodząc

w posiadanie służebności był w złej wierze, o czym świadczy fakt, że z żadnego ze złożonych w sprawie dokumentów nie wynika, by budując linię energetyczną na działce A. K. dysponował jego zgodą na korzystanie z nieruchomości w oznaczonym zakresie, ani tym bardziej, by zgoda ta wynikała z oświadczenia wyrażonego w formie aktu notarialnego. Nadto wnioskodawca nie wykazał, aby objął w posiadanie fragment nieruchomości zajętej przez linię (...), na której znajduje się transformator na podstawie ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej na podstawie przepisu art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12.03.1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1974r.nr 10, poz. 64), co uzasadniałoby uznanie go za posiadacza w dobrej wierze. W ocenie Sądu I instancji wnioskodawca w niniejszej sprawie może do okresu swojego posiadania doliczyć okres posiadania po dniu 1.02.1989r. a także okres posiadania nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu przed tą datą. Należy bowiem zważyć, że przed dniem 1.02.1989 r. okres zasiedzenia służebności również biegł. Biorąc zatem pod uwagę, że wnioskodawca był posiadaczem działki pod transformatorem w złej wierze od 28.03.1977r. a okres niezbędny do nabycia przez zasiedzenie wynosi 20 lat, Sąd Rejonowy orzekł, że zasiedzenie nastąpiło z dniem 1.01.1998r.

Z rozstrzygnięciem powyższym nie zgodził się wnioskodawca, który, zaskarżając wydane postanowienie w części dotyczącej określenia zakresu służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, którą wnioskodawca nabył w drodze zasiedzenia, podniósł zarzut:

1. naruszenia prawa materialnego, tj. art. 172 § 1 kc w zw. z art. 292 kc poprzez przyjęcie, że wnioskodawca nabył w drodze zasiedzenia ograniczone prawo rzeczowe na nieruchomości stanowiącej własność uczestnika postępowania wyłącznie w zakresie działki gruntu oznaczonej nr ewid. (...)określonej przez biegłego, jako działka nr (...)/(...)o powierzchni (...), na której znajduje się transformator zasilający linię średniego napięcia nr (...) oraz

2. zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że na skutek budowy obwodnicy L.w 1997r. dotychczasowa linia elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV nr (...) została w całości zdemontowana, a w jej miejsce pojawiła się nowa linia elektroenergetyczna w zupełnie innym miejscu – co uniemożliwia nabycie przez wnioskodawcę ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości obciążonej w szerszym zakresie.

W konsekwencji apelujący wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego poprzez stwierdzenie, że wnioskodawca nabył przez zasiedzenie z dniem 1.01.1998r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, polegającą na korzystaniu z nieruchomości stanowiącej działki gruntu nr (...), dla których Sąd Rejonowy w Łęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), działkę gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Łęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...)oraz działkę gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Łęborku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...)w zakresie posadowienia na niej i użytkowania widocznych urządzeń elektroenergetycznych w postaci linii napowietrznej średniego napięcia 15kV nr (...)zgodnie z opinią biegłego sądowego z zakresu geodezji R. B.stanowiącą integralną część postanowienia, wraz z prawem dostępu – wejścia, a także wjazdu na wyżej wskazaną nieruchomość w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją przedmiotowych urządzeń. Ewentualnie apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację uczestnik postępowania stwierdził w szczególności, że z przedstawionych w opinii biegłego A. P.dokumentów typu inwentarz z natury czy spis z natury nie ma ani jednej wzmianki o numerach działek (...), a tym bardziej o położonych w innym obrębie L.działek nr (...). Za bezpodstawne uznał również uczestnik stwierdzenie wyrażone w opinii tego biegłego, że w 1977r. na działkach nr (...)przebiegała dokładnie w tym samym miejscu linia elektroenergetyczna średniego napięcia 15kV nr (...)i transformator (...).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy podlegała uwzględnieniu w całości.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że, bacząc na treść art. 382 kpc, sąd apelacyjny ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II CKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli Sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed Sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Jednocześnie podkreślić należy, że rola Sądu odwoławczego nie ogranicza się wyłącznie do kontrolnej oceny działania Sądu I instancji, albowiem Sąd II instancji również wyposażony jest w uprawnienia do działania, jako sąd meriti, co oznacza, że ocenia zebrany w sprawie materiał dowodowy od nowa, może go ocenić odmiennie od tego, w jaki sposób uczynił to Sąd Rejonowy, a ponadto w przypadku zaistnienia wątpliwości, może przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, w której Sąd Okręgowy z urzędu na rozprawie apelacyjnej w dniu 8.03.2013r. dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłego sądowego z zakresu elektryki (vide: postanowienie dowodowe – k. 364v). Tak zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, w części zaskarżonej apelacją, jak i wnioski wywiedzione z przeprowadzonego postępowania dowodowego skutkujące wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie były prawidłowe. Sąd Okręgowy władny był zatem do innej, niż Sąd Rejonowy, oceny okoliczności powoływanych przez strony w toku postępowania sądowego przed obiema instancjami. Czyni to w konsekwencji zarzuty apelacji zasadnymi.

Przed merytorycznym odniesieniem się do wprost sformułowanych zarzutów apelacyjnych należy w pierwszym rzędzie wskazać, że definicja legalna pojęcia służebności przesyłu zawarta jest w 305¹ kc, który stanowi, że nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń. Przed zmianą Kodeksu cywilnego, dokonaną ustawą z dnia 30 maja 2008 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 731), która to weszła w życie w dniu 3.08.2008r., a czyniącą ze służebności przesyłu instytucję kodeksową, w judykaturze i doktrynie panowało przekonanie, że służebność gruntowa była instytucją prawa rzeczowego przystosowaną najlepiej do zaspokajania i obsługi interesów zarówno właściciela nieruchomości, jak i przedsiębiorcy przesyłowego. Jednak z uwagi na jednoczesne zastrzeżenia co do wykorzystania w tym przedmiocie unormowań regulujących „klasyczną” służebność gruntową, zachodziła potrzeba interwencji ustawodawczej mającej na celu dostosowanie służebności gruntowej do wymagań związanych z koniecznością zapewnienia dostępu przedsiębiorcy przesyłowemu do urządzeń posadowionych na cudzych gruntach. W noweli z dnia 30 maja 2008 r. wprowadzono do Kodeksu cywilnego służebność przesyłu, jako rodzaj służebności gruntowej. Różni się ona w kilku istotnych kwestiach od tradycyjnej służebności gruntowej, którą pozostawiono bez zmian, natomiast art. 305⁴ k.c. stanowi, że do służebności przesyłu stosuje się odpowiednie przepisy o służebnościach gruntowych.

Powyższe zmiany Kodeksu cywilnego w niczym nie naruszyły dotychczasowych uregulowań w zakresie nabycia służebności gruntowej (służebności przesyłu) w drodze zasiedzenia. Chodzi tu o art. 172 kc, art. 173 kc, art. 175 kc, art. 176 kc, art. 292 kc i art. 352 kc. Zgodnie z ostatnim w wymienionych przepisów, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności (§ 1). Do posiadania służebności stosuje się odpowiednie przepisy o posiadaniu rzeczy (§ 2). Zatem punktem wyjścia rozważań, w zakresie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej (służebności przesyłu) musi być posiadanie tej służebności.

W doktrynie wskazuje się, że podobnie jak posiadanie samoistne jest „cieniem” własności, tak samo posiadanie służebności jest „cieniem” służebności (vide: G. Bieniek, Urządzenia przesyłowe. Problematyka prawna, LexisNexis Warszawa 2008, str. 64). Przyjmuje się przy tym, że posiadanie służebności polega na korzystaniu z cudzej nieruchomości w taki sposób, w jaki czyni to mający służebność.

W realiach rozpoznawanej sprawy istotnym było, że nie mamy w niej do czynienia z klasyczną postacią służebności przesyłu, lecz służebnością gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie Kodeksu cywilnego (...) nie zawiera przepisów przejściowych m.in. w zakresie zasiedzenia służebności przesyłu. W tej sytuacji należy przyjąć, że jeśli termin prowadzący do nabycia służebności w drodze zasiedzenia upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (data wejścia w życie ustawy z 30 maja 2008 r.), to sąd stwierdza nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jeśli zaś okres zasiedzenia upływa po tej dacie, to sąd stwierdza nabycie służebności przesyłu (vide: G. Bieniek, Urządzenia..., str. 73, gdzie przywołano też stanowisko Sądu Najwyższego z uchwały z dnia 7.10.2008 r., III CZP 89/2008, LexPolonica nr 1953621, stwierdzające, że „przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w ruchu przedsiębiorstwa”).

Sąd Okręgowy w ramach przysługujących mu kompetencji kontrolnych analizował również występującą po stronie wnioskodawcy kwestię następstwa prawnego podmiotów wymienionych w uzasadnieniu wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, dochodząc w konsekwencji do przekonania, że istnieje po stronie wnioskodawcy ciągłość posiadania. Zaakceptować tym samym należało i przyjąć za własne stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w jego postanowieniach z dnia 25.01.2006r. - I CSK 11/05, z dnia 17.12.2008r.- I CSK 171/08, z dnia 14.10.2011r. - III CSK 251/10, z dnia 12.01.2012r. - IV CSK 183/11 i z dnia 9.02.2012r. - III CZP 93/11 oraz w ich uzasadnieniach, w których to wskazuje się w nich m.in., że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Osoba prawna, która przed dniem 1.02.1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1.02.1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania.

Przechodząc do merytorycznej oceny przywołanych w apelacji zarzutów należało w pierwszej kolejności uwzględnić stanowisko apelującego wnioskodawcy, który na rozprawie apelacyjnej w dniu 29.05.2013r. sprecyzował, iż jego apelacja dotyczy wyłącznie pkt 2 zaskarżonego postanowienia, przy jednoczesnym zaakceptowaniu stanowiska Sądu Rejonowego, w myśl którego zostało przesądzone to, że wnioskodawca nabył przez zasiedzenie ograniczone prawo rzeczowe w ograniczonym de facto, a wynikającym z pkt 1 zaskarżonego postanowienia, zakresie (vide: oświadczenie pełnomocnika wnioskodawcy – 2 min. i 57 sek. i nast. e-protokołu – k. 377-378). Apelujący de facto domagał się zatem stwierdzenia, że nabył ograniczone prawo rzeczowe na nieruchomości obciążonej w szerszym zakresie, aniżeli wynika to z rozstrzygnięcia sformułowanego przez Sąd I instancji w pkt 1 jego postanowienia. Jednocześnie jednak wskazać trzeba, że apelacja nie dotyczyła zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu obciążającej działkę nr (...) A. K. – co należy wywieść wprost z treści wniosku apelacyjnego, w którym wnioskodawca odnosi się wyłącznie do działek nr (...).

Uwzględnić też należało, że na etapie postępowania apelacyjnego nie podlegał zakwestionowaniu przez wnioskodawcę termin nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, ani okoliczność złej wiary po stronie wnioskodawcy. Zarzuty apelacji sprowadzały się natomiast w istocie do dwóch kwestii: po pierwsze tego, że doszło do całkowitej zmiany w wyniku budowy w 1997 r. obwodnicy L.przebiegu linii średniego napięcia nr (...)a wobec tego nie doszło do ziszczenia się przesłanek zasiedzenia, skoro zmienił się przebieg trasy tej linii średniego napięcia, po drugie zaś, że skoro co do przebiegu części linii nr (...)istniała dokumentacja pozwalająca na przyjęcie, że w okresie prowadzącym do zasiedzenia były już posadowione widoczne urządzenia to zasiedzenie umożliwiające, to, wobec upływu wymaganego czasu, doszło do zasiedzenia służebności w takim zakresie, w jakim istniały dokumenty zaświadczone o posadowieniu tychże urządzeń elektroenergetycznych, a w pozostałej części, wobec braku dokumentacji, wnioski należało oddalić.

Sąd II instancji odniesie się w pierwszym rzędzie do drugiego z wyżej wskazanych zarzutów, wskazując, że to właśnie jego ocena wymagała przeprowadzenia na etapie postępowania apelacyjnego uzupełniającego postępowania

dowodowego w postaci dowodu z pisemnej uzupełniającej opinii biegłego sądowego z zakresu elektryki na okoliczność ustalenia rodzaju urządzeń energetycznych posadowionych na działce uczestnika postępowania A. K.o nr (...), dla których Sąd Rejonowy w Łęborku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) poprzez wskazanie numeru sieci przesyłowych urządzonych na powyższej nieruchomości oraz poprzez podanie elementów, z których składają się istniejące sieci na powyższej nieruchomości (k. 364v). Zważyć należy, że działanie sądu z urzędu, zwłaszcza w postępowaniu nieprocesowym, w którym zasada kontrydiktoryjności charakterystyczna dla procesu znajduje ograniczenia, jest dopuszczalne w celu uzupełnienia lub powtórzenia dowodów i pogłębienia dokonanych ustaleń i oceny materiału dowodowego (vide: wyrok SN z dnia 22 marca 2007 r., III CSK 375/06, Lex nr 308863; A. Górski, Dopuszczalność dowodu z urzędu a zarzucalność procesowa tej czynności sądu cywilnego, Pal. 2001, nr 11-12, s. 47; T. Wiśniewski, Przebieg procesu..., s. 201), a także zmiany stanu prawnego (zob. wyrok SN z dnia 18 września 2003 r., I CK 81/02, Lex nr 359427), ponadto "powzięcie przez sąd wątpliwości co do wiarygodności przedstawionych przez wnioskodawcę dowodów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, uzasadnia dopuszczenie z urzędu dowodów (art. 232 zdanie drugie k.p.c.), które umożliwiłyby sprawdzenie prawdziwości faktów przedstawionych przez wnioskodawcę, w tym także wynikających z dowodów z dokumentów - art. 248-250 k.p.c." (zob. wyrok SN z dnia 6 grudnia 2000 r., II UKN 118/00, OSNP 2002, nr 15, poz. 363, postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2000 r., II CKN 1322/00, Lex nr 51967).

Wątpliwości Sądu Okręgowego, jakie legły u podstaw dopuszczenia z urzędu dowodu z uzupełniającej pisemnej opinii biegłego, dotyczyły tego, czy faktycznie nadal na wymienionych działkach znajdują się urządzenia elektroenergetyczne i czy faktycznie nadal przebiega na nich linia średniego napięcia nr (...). Bez znaczenia w istocie było to, czy jest to aktualnie linia nr (...) nr (...) czy inna. Dla ustalenia, że wnioskodawca korzysta z widocznych urządzeń jest wystarczające dla Sądu II instancji przyjęcie, że po upływie wymaganego ustawowo okresu czasu i przy przyjęciu, z czym trzeba się z Sądem Rejonowym zgodzić, złej wiary po stronie wnioskodawcy, mogło dojść do zasiedzenia służebności gruntowej, która według aktualnie obowiązujących przepisów stanowi służebność przesyłu, natomiast z uwagi na to, kiedy doszło do zasiedzenia stanowi służebność gruntową o cechach służebności przesyłu (w tym zakresie przedstawiono szersze wywody prawne wyżej).

Sąd II instancji nie akceptuje poglądu Sądu Rejonowego o tym, że brak dokumentów zaświadczających o przebiegu linii nr (...) w sposób wskazany przez wnioskodawcę, powoduje, że nie dowiódł on, iż był posiadaczem tej służebności. Zważyć bowiem należy, że to nie dokumenty, ale sam fakt korzystania z tych urządzeń przez określony czas powoduje, że mamy do czynienia ze służebnością i możliwością jej zasiedzenia. Uzupełniająca opinia biegłego nie pozostawia wątpliwości, że przedmiotowe urządzenia były posadowione na działkach uczestnika postępowania, jak i że sytuacja taka nadal trwa. Z powyższych przyczyn brak dokumentów nie może być podstawą oddalenia wniosku o zasiedzenie, skoro wnioskodawca zdołał wykazać, że w okresie objętym zasiedzeniem służebności, urządzenia, które były posadowione na nieruchomości uczestnika, były przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych wykorzystywane. Rację ma przy tym wnioskodawca, który wskazuje na funkcjonalność jedność sieci elektroenergetycznej objętej linią nr (...). Skoro ustalono, że w 1977r. przebiegała ona przez działki nr (...), to przyjęcie należy, że musiała w tym samym czasie przebiegać również przez działki nr (...), skoro ustalenia Sądu Rejonowego potwierdzają, że przez te właśnie działki biegła ta sama linia nr (...). Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie daje podstaw do wnioskowania, że linie tę przeprowadzono na działkach nr (...) dopiero w późniejszym okresie. Przyjęcie zatem należało, że jest to ta sama linia średniego napięcia, która przecina wszystkie przedmiotowe działki uczestnika postępowania

Ponadto i w istocie z opinii biegłego A. P. (2) da się wyprowadzić wniosek, że linia średniego napięcia nr (...) przebiegająca przez działki nr (...) należące do uczestnika postępowania A. K. istniała już w 1977r. Biegły stwierdził, że dowody w postaci „inwentarza z natury” (zał. nr 2a do opinii) oraz „inwentarza z natury spisane na dzień 28.03.1977r.” (zał. nr 2b) świadczą o tym, że linia nr (...) zajmująca działki nr (...) istniała już w 1977r. Jednocześnie biegły wskazał dalej, że „linia ta również zwana „kierunek ulica (...)” biegnie w dalszej części przez pozostałe działki wnioskodawcy na słupach żelbetowych, w tym na działce (...) słup nr (...), na działce (...) słup nr (...) (zał. nr 2c)”. Z tak zaprezentowanych stwierdzeń biegłego nie sposób w żaden sposób wywieść wniosku, jaki był udziałem Sądu Rejonowego, że skoro „biegły nie odnalazł żadnych dokumentów pozwalających określić, w którym roku linia ta została zbudowana” (vide: ustalenia faktyczne Sadu Rejonowego), to tym samym brak jest podstaw do uznania,

że wnioskodawca nabył przez zasiedzenie służebność przesyłu (czy raczej służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu) w zakresie dotyczącym linii przesyłowej oznaczonej numerem (...) na działkach nr (...). Takie konkluzje Sądu Rejonowego uznać należy za nadinterpretację wniosków sformułowanych przez biegłego, tym bardziej, gdy Sąd I instancji jednocześnie zauważa (choć nie aprobuje tych twierdzeń), że biegły dostrzega związek pomiędzy usytuowaniem w 1977r. na działce nr (...) transformatora a faktem przyłączenia do niego linii przesyłowych. Sąd I instancji neguje takie wnioskowanie samego biegłego wyłącznie na tej podstawie, że biegły w swej opinii wskazał, iż do transformatora była przyłączona linia nr (...) przebiegająca przez należące do uczestnika postępowania działki nr (...). Równocześnie jednak pomija Sąd I instancji po pierwsze to, że uważna lektura załączników nr 2a (k. 212) i 2b (k. 213) do opinii biegłego nie daje podstaw do stwierdzenia, że tak stacja transformatorowa, jak i rozdzielnica zostały posadowione na działkach nr (...) czy (...) (w nich miejsce posadowienia określono ogólnie jako (...)), a po drugie, że w treści swej opinii biegły wskazał dalej, że linia nr (...) przebiega również przez należące do uczestnika postępowania działki nr (...). Zresztą sam biegły składając ustne wyjaśnienia do swej sporządzonej na piśmie opinii stwierdził, że „prawdopodobnie ta linia istniała przed 1977r.”. Skoro zatem istnieją dowody na to, że w 1977 r. istniała napowietrzna linia średniego napięcia 15kV nr (...) przebiegająca przez działki nr (...), to nie można mówić o braku podstaw do zasiedzenia ograniczonego prawa rzeczowego obciążającego działki nr (...) również należące do uczestnika postępowania i przez które to przebiega ta sama linia średniego napięcia nr (...) która przebiega i przebiegała przez działki nr (...). Zresztą należy przyznać rację tak biegłemu, jak i wnioskodawcy, w tym, że logicznie rozumując, po to lokalizowane są stacje transformatorowe, by były one powiązane z siecią linii elektroenergetycznych. Innymi słowy, nikt nie dokonywałby aktu posadowienia stacji transformatorowych, gdyby nie miały przebiegać związane z nią linie elektroenergetyczne. Na marginesie dostrzec trzeba, że Sąd I instancji w istocie z faktu braku dokumentów informujących o dacie posadowienia czy to stacji transformatorowych czy innych urządzeń wywiódł wniosek o braku możliwości stwierdzenia zasiedzenia ograniczonego prawa rzeczowego, a wszakże o istnieniu linii nr (...) i jej przebiegu przez działki uczestnika postępowania nie może zaświadczać sam fakt braku dowodów na istnienie na tych działkach słupów elektroenergetycznych, stacji trafo, rozdzielnic itp., tym bardziej, gdy wniosek odnosi się do linii napowietrznej, która jest wszakże czym innym, aniżeli ww. urządzenia elektroenergetyczne.

Kolejny zarzut apelacji sprowadzał się do zakwestionowania prawidłowości poczynionych w toku postępowania przed Sądem I instancji ustaleń faktycznych o tym, że w wyniku budowy w 1997 r. obwodnicy L. doszło do całkowitej zmiany przebiegu linii średniego napięcia nr (...). Na tej podstawie Sąd Rejonowy wyprowadził konkluzję, że nie doszło do ziszczenia się przesłanek zasiedzenia, skoro zmienił się przebieg trasy tej linii średniego napięcia. Tymczasem stwierdzić należało, że faktycznie w wyniku budowy obwodnicy L., doszło do zmiany przebiegu linii średniego napięcia, jednak nie na działkach należących na uczestnika postępowania. Podkreślić należy, że, wbrew stanowisku uczestnika postępowania, nie doszło do całkowitej zmiany przebiegu linii nr (...) czy nawet do jej zdemontowania, a jedynie do modernizacji tej linii i to w zakresie nie dotyczącym nieruchomości należących do uczestnika. Zważyć należy, że to uczestnik postępowania (vide: oświadczenie uczestnika postępowania – k. 320), a za nim Sąd Rejonowy, z faktu budowy obwodnicy i związanej z tym kolizji linii napowietrznych (nr (...)) wyprowadzał błędne wnioski o tym, że linia elektroenergetyczna nr (...) została całkowicie zdemontowana i że zbudowano zupełnie nową linię przesyłową, która wiąże się z poprzednią wyłącznie tym samym numerem. Takie wnioskowanie nie jest uprawnione w sytuacji, gdy już projekt techniczny dotyczący budowy obwodnicy wprost zakładał przebudowę (a nie demontaż) linii SN 15kV nr (...) oraz linii napowietrznych n.n. kolidujących z budowanym odcinkiem obwodnicy (k. 89). Przy czym kolizję tę wyeliminowano w ten sposób, że wyłącznie (co istotne) na odcinku, przez który przebiega obwodnica L. zamieniono linię napowietrzną na linię kablową (vide: projekt techniczny pkt 2.4.1. – k. 91).

Reasumując, podzielić należało stanowisko apelującego wnioskodawcy o tym, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, potwierdzony opinią uzupełniającą biegłego, nie daje podstawy do takiej, jaka była udziałem Sądu Rejonowego, oceny stanu faktycznego sprawy, a w konsekwencji wywiedzenia przez niego wniosków prawnych, które legły u podstaw zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, mocą art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc wydał orzeczenie reformatoryjne o treści, jak w pkt 1 sentencji.

Konsekwencją zmiany zaskarżonego postanowienia w pkt 2 jest obowiązek uczestnika postępowania poniesienia kosztów, jakie powstały na etapie postępowania apelacyjnego (art. 520 § 3 kpc).